

Årets mossa

2012 – dunmossa

Dunmossa är en art som vi gärna vill veta mer om.

NIKLAS LÖNNELL

Dunmossa *Trichocolea tomentella* är en art som är knuten till områden med rörligt markvatten. Detta gör att den är känslig för förändringar i hydrologin. Det vore värdefullt att få en klar bild om arten finns kvar på sina gamla lokaler liksom om arten finns på ytterligare lokaler för att kunna bedöma om och i vilken utsträckning arten minskar i landet.

Dunmossa är en ljusgrön till gulgrön bladlevermossa med mycket finflikiga blad. Skottspetsarna kan föra tankarna till gulgröna yllevantar. Det är väl denna ullighet som har gett arten dess svenska namn. Skotten är 2–3 gånger pargreniga och ofta tillplattade.

Arten är den enda europeiska representanten för släktet *Trichocolea* som har ett trettioal arter, framför allt på södra halvklotet. Bladlevermossornas sporkapslar är synliga under mycket kort tid eftersom det mjuka genomskinliga skaftet snabbt visnar ner sedan den bruna till svarta kapseln har spruckit upp i fyra flikar och släppt sporer. Sporkapslar har mycket sällan iakttagits hos dunmossa. Från Storbritannien anges sporkapslar sällsynt ha hittats i april, men i Sverige så finns enligt uppgift bara ett enda fynd av sporkapslar dokumenterat.

Mossans ljusgröna färg kan kanske föra tankarna till någon tujamossa *Thuidium*, som kan hittas i samma miljö som dunmossa. Tujamossorna är dock bladmossor med triangulära blad vilket avslöjas vid närmare beskådan. De betydligare vanligare fransmossorna *Ptilidium* har också blad med hårfina flikar. Dessa har dock oftast mer brun- till rödaktig pigmentering. Fingerfliksmossa *Kurzia pauciflora* och hårfliksmossa *Blepharostoma trichophyllum* har trådfina blad men är mindre och har inte dunmossans tydliga förgrening.

Figur 1. Dunmossa *Trichocolea tomentella* karakteriseras av sin gulgröna färg och sina 2–3 gånger pargreniga skott. Foto: Tomas Hallingbäck.

I regel hittar man dunmossa på marken i skog med rörligt markvatten, ofta i bäck- eller kärrkanter. Dunmossa har en sydlig utbredning och är framför allt funnen söder om den biologiska norrlandsgränsen (limes norrlandicus). Fynd norr därom är särskilt intressanta att få dokumenterade. På lämpliga lokaler kan arten bilda stora bestånd på marken. Den är betydligt svårare att upptäcka då den växer mer sparsamt bland annan vegetation i bottenkiktet.

Vi behöver nu din hjälp att rapportera fynd av dunmossa under 2012. Det bästa är om du kan rapportera direkt på Artportalen. Försök att uppskatta det antal kvadratmeter som arten förekommer inom. Under "Kommentar" kan du skriva in eventuella hot mot beståndet. Under rubriken "Biotop" kan du skriva i vilken slags miljö arten sågs. I fältet "Stadium" kan du ange om du har letat efter sporkapslar. Om du har letat efter kapsel och inte hittat några skriv "utan kapsel" och gärna något kort under "Kommentar" om hur länge du letat. Skulle du hitta kapslar så dokumentera det med ett fotografi eller insamling och skriv "med kapsel". Den som hittar en kapsel utlovas ett hemligt pris!

Vill du hellre skicka in dina rapporter via vanlig post finns rapportblankett för detta att hämta på SBF:s hemsida (www.sbf.c.se). Blanketten fylls i för hand och skickas till mig senast 15 oktober 2012 på adress: Niklas Lönnell, Box 25195, 750 25 Uppsala (tel. 070-574 57 96, e-post: niklas.lonnell@gmail.com).

Lycka till med inventeringen! **SBT**